

Nr. 4/041

2011 m. vasario 28 d., Vilnius

PASKELBTI IŠANKSTINIAI PAGRINDINIAI LIETUVOS RESPUBLIKOS 2010 METŲ VISUOTINIO ŽEMĖS ŪKIO SURAŠYMO REZULTATAI

LIETUVOJE ŪKIŲ SKAIČIUS MAŽĖJA, TAČIAU ŪKIAI STAMBĖJA

Statistikos departamentas 2010 m. gegužės 3–rugsėjo 30 d. atliko visuotinį žemės ūkio surašymą. Per surašymą apklausti visi ūkininkų ir šeimos ūkiai bei visos žemės ūkio bendrovės ir įmonės, auginančios žemės ūkio augalus ar laikančios ūkinius gyvūnus. Ūkiai pateikė statistinius duomenis apie naudojamus žemės plotus, laikomus ūkinius gyvūnus, naudojamą žemės ūkio techniką ir ūkinius pastatus, ūkyje dirbančius šeimos narius ir samdomuosius darbuotojus, žemės ūkio gamybos metodus, kitą, ne žemės ūkio, veiklą.

Statistikos departamento darbuotojai apdoroja ir analizuoja per surašymą gautus statistinius duomenis. Surašymo duomenys lyginami su kitų statistinių tyrimų, administracinių šaltinių duomenimis. Nors duomenų tikrinimas, jų analizė ir statistiniai skaičiavimai bus atliekami ir toliau, Statistikos departamentas parengė išankstinius pagrindinius surašymo rezultatus.

Išankstiniais surašymo duomenimis, 200 tūkst. ūkių, žemės valdoje turinčių vieną ir daugiau hektarų naudojamų žemės ūkio naudmenų, valdė 2997,7 tūkst. hektarų žemės, iš jos 2757,8 tūkst. hektarų žemės ūkio naudmenų. Vidutiniškai vienam ūkiui teko 15 hektarų žemės ir 13,8 hektaro žemės ūkio naudmenų (2003 m. – atitinkamai 10,4 ir 9,3 ha). Remiantis šiais duomenimis, galima teigti, jog ūkiai stambėja.

Ūkininkų ir šeimos ūkiai valdė 86,6 proc. visų žemės ūkio naudmenų, o žemės ūkio bendrovės ir įmonės – 13,4 proc. Didžiausią dalį žemės ūkio bendrovių ir įmonių žemės ūkio naudmenų valdė žemės ūkio bendrovės (65,2 proc.) ir akcinės, uždarnosios akcinės, investicinės bendrovės (25,4 proc.). Duomenys apie ūkių pasiskirstymą pagal kategorijas ir jų valdomą žemės plotą pateikti 1 lentelėje.

1 lentelė. Ūkių kategorijos ir jų naudojama žemė

	Ūkių skaičius		Žemės plotas, tūkst. ha		iš jo žemės ūkio naudmenos			
	2003	2010	2003	2010	naudojamos		nenaudojamos	
					2003	2010	2003	2010
Ūkiai, iš viso	272111	200080	2835,8	2997,7	2491,0	2736,4	46,3	21,4
Ūkininkų ir šeimos ūkiai	271501	199434	2514,4	2616,6	2188,3	2368,5	41,1	19,1
Žemės ūkio bendrovės ir įmonės, iš viso	610	646	321,4	381,1	302,7	367,9	5,2	2,3
žemės ūkio bendrovės	285	257	211,6	244,8	206,2	240,8	0,3	0,5
individualiosios įmonės	25	19	5,1	5,4	4,9	5,4	0,0	-
ūkinės bendrijos	2	6	0,2	2,4	0,3	2,4	-	0,0
akcinės, uždarnosios akcinės, investicinės bendrovės	152	242	66,2	99,9	56,2	92,6	4,5	1,4
valstybės ir savivaldybės įmonės	7	4	1,2	0,6	1,1	0,6	-	-
kooperatinės bendrovės	59	47	26,4	18,6	25,7	18,3	0,1	0,1
kitos įmonės	80	71	10,7	9,4	8,3	7,8	0,3	0,3

Išankstiniai surašymo duomenys parodė, kad 2010 m., palyginti su 2003 m., žemės ūkio naudmenų plotas padidėjo 10 proc. Pasikeitė naudojamų žemės ūkio naudmenų struktūra: 41 proc. padidėjo ariamos žemės plotas, tačiau 38 proc. sumažėjo pievų ir ganyklų plotas. Duomenys apie naudojamą žemės ūkio naudmeną pateikiami 2 lentelėje.

2 lentelė. Naudojamų žemės ūkio naudmenų naudojimas ūkiuose

	Visi ūkiai		Ūkininkų ir šeimos ūkiai		Žemės ūkio bendrovės ir įmonės	
	2003	2010	2003	2010	2003	2010
Naudojamos žemės ūkio naudmenos, tūkst. ha	2491,0	2736,4	2188,3	2368,5	302,7	367,9
Ariama, iš viso	1495,7	2109,0	1219,3	1768,7	276,4	340,3
pasėliai	1341,9	1990,7	1088,9	1665,6	253,0	325,1
pūdymai	153,8	118,3	130,4	103,1	23,4	15,2
Pievos ir ganyklos	972,9	605,9	949,7	580,7	23,2	25,2
Sodai ir uogynai ¹	21,0	20,0	18,2	17,9	2,8	2,1
Medelynai ir kiti daugiamečiai augalai	1,0	1,2	0,8	1,0	0,2	0,2
Šiltnamiai ²	0,4	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1

¹ įskaitant riešutmedžius 2010 m.

² tik prekiniai šiltnamiai 2003 m.

Išankstiniais surašymo duomenimis, 2010 m. pasėlius augino 182 tūkst. ūkių, turinčių vieną ir daugiau hektarų naudojamų žemės ūkio naudmenų. Labiausiai, 58 proc., sumažėjo ūkių, turinčių 1–2 hektarus pasėlių. Taip pat mažėjo ūkių, turinčių iki 1 hektaro pasėlių (46 proc.) ir turinčių nuo 2 iki 5 hektarų pasėlių (17 proc.). Ūkių, turinčių daugiau kaip 5 hektarus pasėlių, skaičius, palyginti su 2003 m., padidėjo 34 proc.

2010 m. pasėliai užėmė 1990,7 tūkst. hektarų. Palyginti su 2003 m., pasėlių plotas padidėjo beveik 50 proc. Išaugo ankštinių augalų, rapsų, daugiamečių žolių lyginamoji dalis, sumažėjo javų, lauko daržovių, bulvių lyginamoji dalis. 3 lentelėje pateikti duomenys apie žemės ūkio pasėlių struktūrą.

3 lentelė. Žemės ūkio augalų pasėliai ir jų struktūra

	2003				2010			
	ūkių skaičius	plotas, tūkst. ha	palyginti su pasėlių plotu, proc.	vidutiniškai tenka vienam ūkiui, ha	ūkių skaičius	plotas, tūkst. ha	palyginti su pasėlių plotu, proc.	vidutiniškai tenka vienam ūkiui, ha
Visi pasėliai	269445	1341,9	100	5,0	182031	1990,7	100	10,9
Javai	196503	864,6	64,4	4,4	107042	1038,6	52,2	9,7
Ankštiniai augalai	8679	21,6	1,6	2,5	8644	54,5	2,7	6,3
Linai	607	9,4	0,7	15,5	55	0,5	0,0	9,1
Rapsai	2138	66,6	5,0	31,2	7005	255,9	12,8	36,5
Lauko daržovės	238992	19,4	1,4	0,1	118991	9,3	0,5	0,1
Bulvės	261766	84,4	6,3	0,3	130551	33,2	1,7	0,3
Cukriniai runkeliai	2920	25,6	1,9	8,8	893	15,4	0,8	17,2
Pašariniai šakniavaisiai	230080	25,8	1,9	0,1	18812	2,0	0,1	0,1
Visos vienmetės žolės	9722	27,6	2,1	2,8	4686	30,9	1,6	6,6
Daugiametės žolės	49882	185,0	13,8	3,7	94045	534,0	26,8	5,7
Kiti augalai	14955	11,9	0,9	0,8	11428	16,4	0,8	1,4

2010 m. javus augino 107 tūkst. ūkių, arba beveik 2 kartus mažiau nei 2003 m., tačiau javų plotas 2010 m. buvo 20 proc. didesnis nei 2003 m. Labai padidėjo rapsų augintojų skaičius ir rapsų plotas. Jei 2003 m. 2,1 tūkst. ūkių augino 66,6 tūkst. hektarų rapsų, tai 2010 m. rapsų augintojų skaičius išaugo iki 7 tūkst. ir šių augalų plotas sudarė 255,9 tūkst. hektarų. Tačiau žymiai sumažėjo linų, lauko daržovių ir bulvių plotai.

Per surašymą taip pat buvo renkami duomenys apie ūkiuose laikomus ūkinius gyvūnus. 2010 m., palyginti su 2003 m., ūkiuose, turinčiuose vieną ir daugiau hektarų naudojamų žemės ūkio naudmenų, surašyta

17 proc. mažiau galvijų, 21 proc. mažiau kiaulių, 62 proc. mažiau ožkų, 63 proc. mažiau triušių. Tačiau 2010 m. užfiksuotas 2 kartus didesnis avių skaičius, 31 proc. didesnis paukščių skaičius ir 9 proc. didesnis bičių šeimų skaičius. Ūkinius gyvūnus laiko mažiau ūkių, tačiau vidutinis viename ūkyje laikomų ūkinių gyvūnų skaičius yra didesnis. 2003 m. vidutiniškai viename ūkyje buvo laikoma 4,3 galvijų, o 2010 m. – 8 galvijai. Ta pati tendencija stebima nagrinėjant visų rūšių ūkinių gyvūnų ir juos laikančių ūkių skaičių.

Grupuojant ūkius pagal laikomų galvijų skaičių pastebėta, jog mažėja smulkių, laikančių 1–19 galvijų ūkių skaičius, o laikančiųjų 20 ir daugiau galvijų ūkių skaičius didėja. Ta pati tendencija išlieka ir grupuojant avių bei ožkų augintojų skaičių.

Kiek kitokia situacija stebima nagrinėjant kiaulių augintojų pokyčius – mažėja kiaulių augintojų ir kiaulių skaičius visose ūkių grupėse. Daugiausia kiaulių, net 67 proc. viso per surašymą užfiksuoto kiekio, yra sutelkta dideliuose kiaulininkystės ūkiuose, laikančiuose 5000 ir daugiau kiaulių. 2010 m. tokių ūkių buvo 24 (2003 m. – 25) ir jie laikė 573 tūkst. kiaulių (55 proc. daugiau nei 2003 m.).

Daugiausia paukščių taip pat sutelkta dideliuose paukštynuose, turinčiuose daugiau kaip 50 tūkst. paukščių. Tokių paukštynų 2010 m. buvo 22, jie augino 9661,8 tūkst. paukščių ir tai sudarė 85 proc. visų Lietuvos laikomų paukščių. Duomenys apie ūkinių gyvūnų skaičių pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. Ūkinių gyvūnų skaičius visuose ūkiuose

	Ūkių skaičius		Gyvulių ir paukščių skaičius, tūkst.		Vidutiniškai tenka vienam ūkiui	
	2003	2010	2003	2010	2003	2010
Galvijai	210054	93116	895,4	740,8	4,3	8,0
melžiamos karvės	193391	85082	451,1	352,7	2,3	4,1
Kiaulės	169172	62755	1089,3	860,4	6,4	13,7
Avys	4680	4318	31,0	64,2	6,6	14,9
Ožkos	20521	6115	43,5	16,7	2,1	2,7
Arkliai	54629	19123	65,4	28,8	1,2	1,5
Paukščiai	198657	85270	8703,9	11402,3	43,8	133,7
Triušiai	39072	11937	404,5	150,4	10,4	12,6
Bičių šeimos	10923	8498	84,7	92,6	7,8	10,9

Detalesni išankstiniai pagrindiniai surašymo rezultatai šalies ir savivaldybių lygiu skelbiami Statistikos departamento interneto svetainės www.stat.gov.lt skyrelyje **Surašymai → Žemės ūkio surašymai → 2010 m. žemės ūkio surašymas**.

2011 m. ir toliau bus skelbiami išankstiniai surašymo rezultatai. 2011 m. rugpjūčio mėn. bus parengtas pranešimas spaudai apie žemės ūkyje dirbančių asmenų skaičių, 2011 m. lapkričio mėn. bus parengta informacija apie pirmuosius surašymo rezultatus bei pranešimas spaudai apie žemės ūkio gamybos metodus. 2012 m. surašymo duomenys pagal ES teisės aktų reikalavimus bus perduoti Europos Sąjungos statistikos tarnybai ir bus išleistas surašymo rezultatų leidinys šalies, apskričių, savivaldybių ir seniūnijų lygiu.

Generalinio direktoriaus pirmoji pavaduotoja,
pavaduojanti generalinį direktorių

Vilija Lapėnienė

Pasiteirauti: Aušra Jablonskienė
Žemės ūkio ir aplinkosaugos statistikos skyriaus
Žemės ūkio struktūros ir surašymo poskyrio vedėja
Tel. (8 5) 236 4982
El. p. ausra.jablonskiene@stat.gov.lt
www.stat.gov.lt

surašymas 2011

© Statistikos departamentas
Naudojant Statistikos departamento duomenis, būtina nurodyti šaltinį.

Daugiau informacijos šia tema rasite skyrelyje [2010 m. žemės ūkio surašymas](#).